

УДК 342.951:351.82

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МИТНОГО БРОКЕРА В УКРАЇНІ

А. Мостовий

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000 Львів, Україна*

У статті проаналізовано правовий статус митного брокера на підставі норм чинного митного законодавства України. Проведено порівняльно-правовий аналіз нормативних положень митних кодексів від 1991 та 2002 рр. з нормами Кодексу 2012 р. Висвітлено права, обов'язки та основи юридичної відповідальності митного брокера.

Ключові слова: правовий статус митного брокера, права, обов'язки та основи юридичної відповідальності митного брокера.

Прийнята редакція Митного кодексу України від 2012 р. містить оновлені правила щодо здійснення митно-брокерської діяльності. Інститут митного брокера в Україні є досить новим, що потребує проведення ґрунтовних наукових пошуків щодо визначення оптимального рівня правового забезпечення діяльності цієї групи представників декларантів в рамках митно-правових відносин.

З'ясуванню проблеми правового статусу митного брокера присвячено невелика кількість наукових публікацій. Головно наукові пошуки зосереджено на з'ясуванні проблем правового регулювання статусу суб'єктів митних правовідносин, та особливостей реалізації їхніх прав та обов'язків. Дослідженням особливостей правового статусу суб'єктів митного права, у тому числі і митного брокера присвячені праці Є. В. Додіна, С. В. Ківалова, С. Степанюка, Д. В. Приймаченко та ін.

З метою розкриття поставленої теми дослідження потрібно: проаналізувати окреслене в законодавстві поняття митний брокер та його співвідношення з поняттями попередніх редакцій Митного кодексу України; окреслити коло прав та обов'язків цих суб'єктів митних правовідносин; з'ясувати зміст та суть митної брокерської діяльності в Україні.

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності пов'язане з виконанням широкого кола обов'язків, встановлених різними галузями національного права. Серед таких галузей головне місце посідає митне право та визначені у ньому правила переміщення товарів через митний кордон. Покликанням митного брокера є сприяння суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності у виконанні митних формальностей та пришвидшенні процесу переміщення товарів через митний кордон шляхом надання кваліфікованих послуг декларування товарів.

Відповідно до чинної редакції Митного кодексу України (далі – МКУ 2012 р.) митний брокер – це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України¹.

Основи правового статусу митного брокера вперше були закріплені в Положенні про діяльність митних брокерів на території України від 4 вересня

¹ Ст. 416 Митного кодексу України : офіц. текст : станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

1992 р.¹. Незважаючи на те, що в Митному кодексі України від 1991 р.² не містилося жодних положень щодо здійснення митно-брокерської діяльності зокрема, і представництва загалом, Державний митний комітет цим Положенням створив передумови для розвитку інституту представницьких послуг в рамках митно-правових відносин. Наступним кроком у розвитку представницьких послуг у сфері державної митної справи було Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору³. У редакціях Митного кодексу України від 2002 та 2012 рр. заміщено окремі Глави щодо правового статусу митного брокера⁴.

Розгляд питання правового статусу митного брокера варто розпочати із аналізу поняття цього інституту, заміщеного в перелічених нормативних актах.

У контексті історичного розвитку даного інституту його зміст змінювався. Якщо згідно з поняттям, заміщеним у Положенні від 1992 р., це могла бути будь-яка українська чи іноземна особа, зареєстрована як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності на території України, то у редакціях Кодексу 2002 та 2012 рр. до них зачислено підприємства, без обмеження їх реєстрації як суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

У визначенні, окресленому в Кодексі від 2012 р. встановлено коло суб'єктів, які можуть займатися брокерською діяльністю, а саме – підприємства. У цьому випадку варто зазначити, що згідно з нормами цивільного та господарського законодавства України підприємства – це юридичні особи⁵. У МКУ 2012 р. міститься власне визначення терміна підприємство, – будь-яка юридична особа, а також громадянин-підприємець⁶. Цей підхід законотворця до окреслення понять з різним змістом у різних нормативних актах не може вважатися обґрунтованим. Правовий інститут «підприємство» є поняттям цивільно-правовим і, відповідно, не може тлумачитися по іншому в нормативних актах інших галузей національного законодавства.

Відмінностями між правовим статусом митного брокера, закріплених в редакціях Кодексу 2002 та 2012 рр. є відмова в останньому від вимоги щодо його приналежності до групи осіб резидентів. Як вбачається з окресленого в МКУ 2012 р. поняття митного брокера, ним може бути будь-яке підприємство без вказівки про його приналежність до групи резидентів чи нерезидентів⁷. З цим правилом важко погодитися з огляду на встановлені обмеження щодо осіб декларантів та осіб, які можуть виступати як агенти з митного оформлення. Згідно з нормами Кодексу 2012 р. декларантами можуть бути

¹ Див. Положення про діяльність митних брокерів на території України : Наказ Державного митного комітету України від 04.09.1992 р. № 173 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0173342-92>. День 4 вересня вважається неофіційним професійним святом «Днем митного брокера України». Див. Лист Державної митної служби України від 16.06.09 №11/4-10.9/5711 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ambu.org.ua/node/1037>

² Митний кодекс України: офіц. текст : станом на 12.12.1991 р. № 1970-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 16. – Ст. 203.

³ Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору : затв. Наказом державної митної служби України від 22.07.97 р. № 340 // Офіційний Вісник України. – 1997. – № 43.

⁴ Митний кодекс України: офіц. текст : станом на 11.07.2002 р. № 92-IV // Офіційний Вісник України. – 2002. – № 31. – Ст. 1444.

⁵ Ст. 62 Господарського кодексу України; водночас в Україні станом на 01.03.2012 р. зареєстровано 764 дійсних ліцензій митного брокера, які видано фізичним особам-підприємцям, згідно з Реєстром виданих (дійсних) ліцензій на провадження діяльності митного брокера : Лист ДМСУ від 01.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.19347.0>

⁶ П. 38 ст. 4 Митного кодексу України : офіц. текст : станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

⁷ Щодо поняття осіб-резидентів див. п. 50 ст. 4 Митного кодексу України та п. 14.1.213 ст. 14 Податкового кодексу України, а нерезидентів п. 33 ст. 4 Митного кодексу України та п. 14.1.122. ст. 14 Податкового кодексу України.

тільки резиденти, крім спеціально визначених випадків¹. Агентом з митного оформлення може бути винятково фізична особа резидент. Якщо митний брокер є особою, яка представляє інтереси декларантів, то необґрунтованим видається надання права декларування товарів митними брокерами нерезидентами.

Зміст правового статусу митного брокера має публічно-правовий характер. На митного брокера покладаються обов'язки реалізації норм публічно-правової галузі права, а саме – митного, і в цьому випадку йдеться про реалізацію публічно-правових інтересів, – дотримання встановленого порядку переміщення товарів через митний кордон².

Зважаючи на публічно-правовий характер митно-брокерської діяльності, вимогою для її здійснення є ліцензія, що видається в порядку передбаченому для здійснення окремих видів господарських операцій³. Вимога застосування ліцензування цього виду діяльності є дискусійною. Передусім, про митно-брокерську діяльність можна говорити як винятково про господарську діяльність з надання послуг, але з іншого боку це також діяльність, що сприяє реалізації завдань державної митної справи. Необхідність отримання ліцензії зумовлена саме публічно-правовим характером митно-брокерської діяльності. Серед головних завдань ліцензування є захист економічних та інших інтересів держави, її громадян шляхом встановлення з боку держави певних умов і правил здійснення окремих видів підприємницької діяльності⁴. Схоже завдання має і державна митна справа, яка має захищати національні економічні інтереси. Необхідність ліцензування цього виду діяльності не повинна ставитися під сумнів, адже захист економічних інтересів та безпеки українського суспільства є однією з найважливіших функцій нашої держави⁵.

Отримання ліцензії відбувається на підставі заяви зацікавленої особи (підприємства) до відповідного органу ліцензування⁶. Органом ліцензування митно-брокерської діяльності є Міністерство доходів і зборів України. Варто зазначити, незважаючи на встановлену в Законі вимогу про визначення форми заяви на отримання ліцензії, на сьогодні і надалі немає нормативного акту, в якому б була передбачена така форма заяви на отримання ліцензії на здійснення митно-брокерської діяльності⁷. На сайті Міндоходів України розміщено форму заяви, яка має лише рекомендаційний характер⁸.

¹ Див. ч. 2 ст. 265 Митного кодексу України : офіц. текст : станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

² Див. ч. 1 ст. 257 Митного кодексу України: офіц. текст : станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

³ Див. ст. 405 Митного кодексу України, а також п. 35 ч. 2 ст. 9 Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

⁴ Концепція розвитку державної системи ліцензування підприємницької діяльності за її видами : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.1996 р. № 1164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1164-96-%D0%BF/print1363182405795149>

⁵ Див. ст. 17 Конституції України: офіц. текст : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. станом на 1 січня 2006 р. – К. : Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с. – ISBN 966-7630-14-5.

⁶ Про затвердження переліку органів ліцензування : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000 р. № 1698 // Офіційний Вісник України. – 2000. – № 46. – Ст. 2001.

⁷ Абз. 1 ст. 10 Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

⁸ Пор. Про ліцензування посередницької діяльності митних брокерів : Лист Державної митної служби України від 12.06.2009 р. № 11/6-10.9/5588-ЕП та Офіційний сайт Міністерства доходів і зборів України за посиланням <http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/diyalnist-mitnih-poserednikiv/mitni-brokeri/62546.html>

У разі подання заяви до неї має бути долучений документ, що підтверджує державну реєстрацію заявника як суб'єкта господарської діяльності¹ та копія договору про страхування діяльності митного брокера на суму не менше 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян². Страхування діяльності митного брокера пов'язане із забезпеченням відшкодування збитків, завданих третім особам внаслідок неналежного виконання митним брокером свої обов'язків, або порушення ним норм чинного законодавства. Цей вид обов'язкового страхування створює гарантії для третіх осіб компенсації їх матеріальних збитків, завданих ненавмисними діями митного брокера.

Разом із зазначеними вище документами повинен бути наданий також опис документів у двох примірниках, на одному з яких посадова особа контролюючого органу проставляє відмітку про прийняття.

Після прийняття документів контролюючий орган зобов'язаний прийняти рішення про надання або ж відмову у наданні ліцензії на здійснення митно-брокерської діяльності. Термін на розгляд документів та винесення рішення становить десять робочих днів від дати надходження заяви та усіх необхідних документів. Після прийняття рішення та повідомлення про це заявника на останнього покладається обов'язок внести плату за отримання ліцензії.

Факт отримання ліцензії не надає права митному брокерові надавати послуги з декларування товарів. Безпосередня реалізація цього виду діяльності потребує виконання додаткових вимог, однією з них є наявність у штаті такого підприємства агента з митного оформлення або укладення з таким трудового договору³. На відміну від юридичної особи, фізична особа-підприємець може поєднувати в собі правовий статус і митного брокера, і агента з митного оформлення в одній особі.

Агент з митного оформлення – це фізична особа-резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення⁴.

Агент з митного оформлення є правонаступником представника митного брокера, що було передбачено у редакції МКУ від 2002 р.⁵

Основна відмінність між правовим статусом митного брокера та його агентом є повноваження щодо декларування товарів та виконання митних формальностей. Декларування відбувається шляхом заяви за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх

¹ Таким документом є Виписка з Єдиного державного реєстру підприємств, установ та організацій України, див. п. 4 ст. 3 Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – Ст. 1172.

² Згідно з Переліком документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2001 № 756 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 27. – Ст. 1212.

³ Див. п. 6 Ліцензійні умови провадження посередницької діяльності митного брокера : Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Державної митної служби України від 13.05.2009 р. №89/445 // Офіційний Вісник України. – 2009. – № 41. – Ст. 1386.

⁴ Ст. 418 Митного кодексу України : офіц. текст : станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

⁵ Пор. Гл. 26 Митного кодексу України : офіц. текст : станом на 11.07.2002 р. № 92-IV // Офіційний Вісник України. – 2002. – № 31. – Ст. 1444.

митного контролю та митного оформлення¹. Отже, можемо спостерігати, що брокер бере на себе обов'язок заявлення відомостей про переміщувані товари, а агент з митного оформлення – обов'язок пред'явлення таких документів митним органам.

Отримання ліцензії покладає на митного брокера і, відповідно, агента з митного оформлення, який перебуває з ним у трудових відносинах, обов'язок виконання ліцензійних вимог організаційного та кваліфікаційного характеру, окреслених на сьогодні у спільному наказі ДКУзПРП та ДМСУ Про затвердження Ліцензійних умов провадження посередницької діяльності митного брокера, який прийнято у 2009 р. (далі – Наказ)². Цей Наказ не відповідає вимогам нової редакції МКУ і потребує реформування з метою встановлення прозорих умов ведення митно-брокерської діяльності. Варто зазначити, що у Наказі передбачено кваліфікаційні вимоги до представника митного брокера, водночас у тексті Кодексу 2012 р. не вказано жодної вимоги, окрім як наявність оформлених трудових відносин між агентом та митним брокером. Іншою неузгодженістю між нормами Кодексу і чинного Наказу є обов'язок здачі іспиту представником митного брокера з метою підтвердження його кваліфікаційних вимог. У новій редакції Кодексу такої вимоги немає. Згідно з текстом Наказу, кваліфікаційні вимоги передбачають: мати або здобувати вищу освіту або мати неповну вищу освіту чи базову вищу освіту; володіти спеціальними знаннями, уміннями та навиками в галузі митної справи. З огляду на прийняття нової редакції Митного кодексу постає питання, чи є необхідність підтвердження спеціальних знань агента з митного оформлення через здачу іспиту та отримання кваліфікаційного свідоцтва, як було з підтвердженням спеціальних знань для представників митного брокера. При цьому підтвердженням спеціальних знань є винятково результати іспиту, проведеного згідно з вимогами, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи³. Своєю чергою диплом про вищу освіту, або довідка про навчання в навчальних закладах (за денною (очною), дистанційною чи іншою формою навчання) є довідковими.

У митницях і надалі присутня практика прийняття іспитів осіб, бажаних мати свідоцтво представника митного брокера. Видача свідоцтва державного зразка є підставою клієнтам митного брокера бути упевненими в професіоналізмі та гарантії якісного виконання представницьких функцій при декларуванні товарів. З огляду на це, незрозумілим є відмова від проведення випробувального тестування осіб, які працюватимуть у митних брокерів, та представляти інтереси його клієнтів.

Сукупність прав та обов'язків митного брокера і становить основу його правового статусу. Складовою правового статусу митного брокера є права і обов'язки, передбачені в рамках здійснення декларування товарів⁴. До обов'язків декларантів належать:

¹ Ч. 1 ст. 257 Митного кодексу України : офіц. текст станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

² Див. Про затвердження Ліцензійних умов провадження посередницької діяльності митного брокера : Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Державної митної служби України від 13.05.2009 р. № 89/445 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 41. – Ст. 1386.

³ Див. Про затвердження Порядку прийняття іспиту у представників митних брокерів : Наказ Державної митної служби України від 18.08.2009 р. № 767 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 73. – Ст. 2521.

⁴ Див. п. 5 ст. 266 Митного кодексу України : офіц. текст станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

1) здійснити декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до порядку, встановленого цим Кодексом;

2) на вимогу органу доходів і зборів пред'явити товари, транспортні засоби комерційного призначення для митного контролю і митного оформлення;

3) надати органу доходів і зборів передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних формальностей;

4) у випадках, визначених МКУ 2012 р. та Податковим кодексом України, сплатити митні платежі або забезпечити їх сплату відповідно до розділу X цього Кодексу;

5) у випадках, визначених МКУ 2012 р. та іншими законами України, сплатити інші платежі, контроль за справлянням яких покладено на органи доходів і зборів¹.

До прав декларанта, відповідно, і митного брокера, належать:

1) з дозволу органу доходів і зборів здійснювати фізичний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності до опису (відомостям), зазначеному у товаро-супровідних документах, брати проби та зразки товарів;

2) вимагати від органу доходів і зборів випуску товарів за умови забезпечення сплати митних платежів відповідно до розділу X МКУ 2012 р.

Безпосереднє виконання представницьких послуг на користь власника переміщуваних товарів можливим є після укладення договору про надання митно-брокерських послуг². Правовий статус митного брокера не обмежується тільки публічно-правовим аспектом, його діяльність тісно пов'язана з реалізацією приватноправового статусу в рамках виконання договорів про надання послуг. Беручи до уваги диспозитивний метод регулювання цивільних правовідносин, необхідно окреслити головні права та обов'язки учасників цього правовідношення згідно з цивільним законодавством України.

Договірні відносини між митним брокером та особою довірительом повинні бути оформлені Договором доручення³. Відповідно до положень цивільного законодавства до обов'язків довірителя належать:

1) забезпечити повіреного засобами, необхідними для виконання доручення;

2) відшкодувати повіреному витрати, пов'язані з виконанням доручення.

3) негайно прийняти від повіреного все одержане ним у зв'язку з виконанням доручення.

4) виплатити повіреному плату за надані послуги.

Обов'язками довіреної особи (повіреного) є:

1) повідомляти довірительові на його вимогу всі відомості про хід виконання його доручення;

2) після виконання доручення або в разі припинення договору доручення до його виконання негайно повернути довірительові довіреність, строк якої не закінчився, і надати звіт про виконання доручення та виправдані документи, якщо це вимагається за умовами договору та характером доручення;

3) негайно передати довірительові все одержане у зв'язку з виконанням доручення.

Права учасників цього правочину кореспондуються з обов'язками контрагента. Наприклад, правом повіреної особи (митного брокера) є вимагати оплати наданих

¹ Ч. 1 ст. 266. Митного кодексу України : офіц. текст станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

² Там само. – Ст. 417.

³ Глава 68 Цивільного кодексу України : офіц. текст станом на 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

послуг, натомість правом довірителя є вимагати повного та своєчасного виконання обов'язків за договором доручення.

Інший елемент правового статусу митного брокера є юридична відповідальність. Юридична відповідальність митного брокера охоплює застосування санкцій митного, адміністративного, кримінального права, а також цивільних і господарсько-правових санкцій. У зв'язку з покладенням на митного брокера обов'язку сплати митних платежів на нього також поширюються санкції встановлені податковим законодавством України¹.

В окремому розділі Митного кодексу 2012 р. передбачено відповідальність за порушення митних правил². За порушення митних правил, брокер несе адміністративну відповідальність, передбачену в митному законодавстві. У цьому випадку відповідальність застосовується за самостійні дії брокера. Недотримання вимог митного законодавства може бути також пов'язане з відсутністю у декларанта необхідних відомостей у зв'язку з недобросовісним виконанням обов'язку довірителем за договором про надання брокерських послуг. Чинне митне законодавство не розрізняє прямого та непрямого представництва. Згідно з нормами цивільного права України представник діє від імені особи, яку він представляє і за її рахунок³. Беручи до уваги основи регулювання правовідносин між довірителем та довіреною особою, можна стверджувати, що відповідальність має бути покладено саме на довірителя у випадку неточності відомостей про переміщені через митний кордон товари⁴. Виходом з цієї ситуації є правові рішення встановлення особливостей відповідальності за порушення митних правил⁵. Відповідальність митних перевізників обмежується виконанням митних формальностей, пов'язаних з декларуванням товарів та сплатою митних платежів. За об'єктивність змісту інформації у митних документах, а також за стан і комплектність товарів відповідальним повинен бути довіритель.

У рамках нормативного закріплення правового статусу митного брокера доводиться спостерігати ситуацію конфлікту норм митного законодавства. Як уже було зазначено, на митного брокера покладено обов'язок заявлення відомостей про переміщені товари, а на агента з митного оформлення, – обов'язок пред'явлення документів. З огляду на вищезазначене, виникає запитання, на якій підставі агента з митного оформлення можна притягувати до адміністративної, тим більше до кримінальної відповідальності?

Така неузгодженість норм Митного кодексу має бути усунена через внесення чіткості визначення порядку відповідальності, а також окреслення прав і обов'язків відповідних учасників митних правовідносин.

Розгляд питання кримінальної відповідальності митного брокера буде неповним без вказівки про одну з підстав позбавлення ліцензії митного брокера, а саме – притягнення посадових осіб митного брокера до кримінальної відповідальності та

¹ Див. Главу 11 Податкового кодексу України : офіц. текст станом на 02.12.2010 р. № 2755-VI // Офіційний Вісник України. – 2010. – № 92.

² Див. Розділ XVIII Митного кодексу України : офіц. текст станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

³ Ст. 1003 Цивільного кодексу України : офіц. текст станом на 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

⁴ Див. Постанову Київського апеляційного господарського суду від 03 червня 2013 р. у справі № 5011-73/15143-2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31802273>

⁵ Див. ст. 460 Митного кодексу України : офіц. текст станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

застосування до них покарання у вигляді позбавлення права займатися певною діяльністю¹. Цей вид кримінальної відповідальності як додаткове покарання може бути призначене і у випадках, коли воно не передбачене в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу за умови, що з урахуванням характеру злочину, вчиненого за посадою або у зв'язку із заняттям певною діяльністю, особи засудженого та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за ним права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю². Застосування цього виду покарання не обмежене тільки кримінально-караними діяннями у вигляді контрабанди, а поширюється і на інші види злочинних діянь, можна припустити, що це і хабар, і підроблення документів, а також інші, передбачені в розділах Кримінального кодексу. Злочини проти власності чи Злочини сфері господарської діяльності. Іншою підставою для анулювання ліцензії митного брокера є обставина невиконання ліцензійних вимог, як і для будь-якого іншого виду господарської діяльності.

У рамках реалізації юридичної відповідальності на особливу увагу заслугове питання розголошення інформації, що становить комерційну таємницю або є конфіденційною. В МКУ 2012 р. передбачено, що за такі дії митний брокер та його працівники – агенти з митного оформлення несуть кримінальну та адміністративну відповідальність³.

Особливості застосування фінансової відповідальності врегульовано у Податковому кодексі України. За дії, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, на осіб правопорушників накладаються фінансові санкції у вигляді штрафу та пені.

Підсумовуючи, варто зазначити, що незважаючи на всі нововведення в МКУ 2012 р., правовий статус митного брокера потребує узгодження правових норм не тільки митного, але й інших галузей національного законодавства. Встановлення прозорих та уніфікованих норм створить передумови для забезпечення реалізації законних інтересів не тільки митного брокера, а також і осіб, які користуються їхніми послугами.

Список використаної літератури

1. Конституція України : офіц. текст : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. станом на 1 січня 2006 р. – К. : Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с. – ISBN 966-7630-14-5.
2. Митний кодекс України : офіц. текст станом на 19.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
3. Господарський кодекс України : офіц. текст станом на 20 січня 2007 р. – Х. : Одіссей, 2007. – 240 с. – ISBN 966-633-516-6.
4. Цивільний кодекс України : офіц. текст станом на 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний Вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
5. Податковий кодекс України : офіц. текст станом на 02.12.2010 р. № 2755-VI // Офіційний Вісник України. – 2010. – № 92.

¹ П. 9 Ліцензійні умови провадження посередницької діяльності митного брокера : Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Державної митної служби України від 13.05.2009 р. №89/445 // Офіційний Вісник України. – 2009. – № 41. – Ст. 1386.

² Див. ст. 55 Кримінального кодексу України : офіц. текст : станом на 05.04.2001 р. № 2341-III // Офіційний Вісник України. – 2001. – № 21. – Ст. 920.

³ Пор. ч. 2 ст. 419 Митного Кодексу України та ст. 164-3 Кодексу України про Адміністративні Правопорушення ст.ст. 231, 232 Кримінального Кодексу України.

6. Кримінальний кодекс України : офіц. текст станом на 05.04.2001 р. № 2341-III // Офіційний Вісник України. – 2001. – № 21. – Ст. 920.
7. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III // Офіційний Вісник України. – 2000. – № 27.
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – Ст. 1172.
9. Концепція розвитку державної системи ліцензування підприємницької діяльності за її видами : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.1996 р. № 1164. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1164-96-%D0%BF/print1363182405795149>
10. Про затвердження переліку органів ліцензування : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000 р. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – Ст. 2001.
11. Перелік документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2001 р. № 756 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 27. – Ст. 1212.
12. Положення про діяльність митних брокерів на території України : Наказ Державного митного комітету України від 04.09.1992 р. № 173 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0173342-92>
13. Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору : Наказ державної митної служби України від 22.07.97 р. № 340 // Офіційний Вісник України. – 1997. – № 43.
14. Ліцензійні умови провадження посередницької діяльності митного брокера : Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Державної митної служби України від 13.05.2009 р. № 89/445 // Офіційний Вісник України. – 2009. – № 41. – Ст. 1386.
15. Про затвердження Порядку прийняття іспиту у представників митних брокерів : Наказ Державної митної служби України від 18.08.2009 р. № 767 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 73. – Ст. 2521.
16. Постанова Київського апеляційного господарського суду від 03 червня 2013 р. у справі № 5011-73/15143-2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31802273>
17. Лист Державної митної служби України від 16.06.09 р. № 11/4-10.9/5711 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ambu.org.ua/node/1037>

ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРАВОВОГО СТАТУСА ТАМОЖЕННОГО БРОКЕРА В УКРАИНЕ

А. Мостовой

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, 79000 Львов, Украина*

В статье изложен анализ правового статуса таможенного брокера на основании норм действующего таможенного законодательства Украины. Проведен сравнительно-правовой анализ нормативных положений таможенных кодексов 1991 и 2002 годов с нормами Кодекса 2012 года. Освещены права, обязанности и основы юридической ответственности таможенного брокера.

Ключевые слова: правовой статус таможенного брокера, права, обязанности и основы юридической ответственности таможенного брокера.

**FEATURES OF REALIZATION OF LEGAL STATUS
OF CUSTOM BROKER ARE IN UKRAINE**

A. Mostoviy

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str. 1, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

The article is dedicated to the analysis of the legal status of customs broker under the applicable rules of customs legislation of Ukraine. A comparative analysis of legal regulations of customs codes 1991 and 2002 with the norms of the Code of 2012 year is done. The rights, obligations and legal liability basis of a customs broker are highlighted.

Key words: legal status of customs broker, rights, duties and responsibilities of legal foundations customs broker.

*Стаття: надійшла до редакції 17.04.2014
прийнята до друку 19.06.2014*